YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

10 päivänä helmikuuta 2000 *

Yhdistetyissä asioissa C-147/97 ja C-148/97,

jotka Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Saksa) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa

Deutsche Post AG

vastaan

Gesellschaft für Zahlungssysteme mbH (GZS) (C-147/97) ja

Citicorp Kartenservice GmbH (C-148/97)

ennakkoratkaisun EY:n perustamissopimuksen 5 artiklan toisen kohdan (josta on tullut EY 10 artiklan toinen kohta), EY:n perustamissopimuksen 30 ja 59 artiklan (joista on muutettuna tullut EY 28 ja EY 49 artikla), EY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan sekä 90 artiklan 1 ja 2 kohdan (joista on tullut EY 81 ja EY 82 artikla sekä EY 86 artiklan 1 ja 2 kohta) tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat J. C. Moitinho de Almeida, L. Sevón ja R. Schintgen sekä tuomarit P. J. G. Kapteyn (esittelevä tuomari), C. Gulmann, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann, H. Ragnemalm ja M. Wathelet,

julkisasiamies: A. La Pergola,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Deutsche Post AG, edustajanaan asianajaja D. Schroeder, Köln,

— Gesellschaft für Zahlungssysteme mbH (GZS), edustajanaan asianajaja M. Bechtold, Frankfurt am Main,

— Citicorp Kartenservice GmbH, edustajinaan asianajajat P. Mailänder ja U. Schnelle, Stuttgart,

— Tanskan hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön osastopäällikkö P. Biering,

— Italian hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön diplomaattisten riita-asioiden osaston osastopäällikkö, professori U. Leanza, avustajanaan valtionasiamies O. Fiumara,

— Alankomaiden hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön vs. oikeudellinen neuvonantaja J. G. Lammers,

— Itävallan hallitus, asiamiehenään liittovaltion ulkoasiainministeriön lähetystöneuvos C. Stix-Hackl,

— Suomen hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston osastopäällikkö, suurlähettiläs H. Rotkirch,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet C. Schmidt, F. Mascardi ja K. Wiedner,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Deutsche Post AG:n, edustajanaan D. Schroeder, Gesellschaft für Zahlungssysteme mbH:n (GZS), edustajinaan M. Bechtold ja asianajaja A. Wagner, Frankfurt am Main, Citicorp Kartenservice GmbH:n, edustajinaan P. Mailänder ja U. Schnelle, Tanskan hallituksen, asiamiehenään ulkoasiainministeriön osastopäällikkö J. Molde, Kreikan hallituksen, asiamiehinään valtion oikeudellisen neuvoston oikeudellinen asiamies M. Apessos ja Kreikan postilaitoksen oikeudellinen neuvonantaja N. Zemperis, Ranskan hallituksen, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston jaostopäällikkö K. Rispal-Bellanger ja saman osaston lähetystöneuvos F. Million, Italian hallituksen, asiamiehenään O. Fiumara, Alankomaiden hallituksen, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellinen apulaisneuvonantaja M. Fierstra, ja komission, asiamiehenään K. Wiedner, 29.9.1998 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 1.6.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Oberlandesgericht Frankfurt am Main on esittänyt 25.3.1997 tekemällään kahdella päätöksellä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 17.4.1997, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla viisi ennakkoratkaisukysymystä EY:n perustamissopimuksen 5 artiklan toisen kohdan (josta on tullut EY 10 artiklan toinen kohta), EY:n perustamissopimuksen 30 ja 59 artiklan (joista on muutettuna tullut EY 28 ja EY 49 artikla), EY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan sekä 90 artiklan 1 ja 2 kohdan (joista on tullut EY 81 ja EY 82 artikla sekä EY 86 artiklan 1 ja 2 kohta) tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty kahdessa asiassa, joissa vastakkain ovat Deutsche Post AG (jäljempänä Deutsche Post) ja toisaalta Gesellschaft für Zahlungssysteme mbH (GZS) (jäljempänä GZS) ja Citicorp Kartenservice GmbH (jäljempänä CKG) ja jotka koskevat sellaisen ulkomailta tulevan postin jakelua, jossa on käytetty hyväksi sähköistä edelleenpostitusta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Maailman postiliiton yleissopimus

3 Maailman postiliiton yleissopimuksessa, jonka ensimmäinen versio on vuodelta 1874, on sovittu, että sopimusvaltion postilaitoksella on velvollisuus kuljettaa ja jakaa vastaanottajille muiden sopimusvaltioiden postilaitosten välittämät ulkomaan kirjelähetykset, jotka on osoitettu kyseisen valtion alueella asuville vastaanottajille.

4 Pääasian oikeudenkäynneissä on kysymys Maailman postiliiton yleissopimuksesta, sellaisena kuin se on hyväksytty Washingtonissa 14.12.1989 (jäljempänä yleissopimus). Saksassa yleissopimus on hyväksytty 31.8.1992 annetulla Gesetz zu den Verträgen vom 14. Dezember 1989 des Weltpostvereinsilla (Maailman postiliiton 14.12.1989 allekirjoitettuja yleissopimuksia koskeva laki) (BGBl. II, s. 749).

5 Alun perin postilaitokset jakoivat ulkomaanpostin perimättä tästä tehtävästään korvausta. Yhtenä yleissopimuksen perusperiaatteista oli se, että koska kaikki kirjeet edellyttivät vastausta, kahden sopimusvaltion välisten postilähetysten määrän pitäisi tästä syystä olla tasapainossa. Kun kuitenkin ilmeni, että eri valtioiden postilaitosten oli käsiteltävä hyvin vaihtelevia määriä ulkomaanpostia, otettiin tätä varten käyttöön vuonna 1924 voimaan tulleita erityismääräyksiä.

6 Yleissopimuksen 25 artiklassa määrätään seuraavaa:

"1. Mikään jäsenmaa ei ole velvollinen kuljettamaan eikä jakamaan vastaanottajille kirjelähetyksiä, joita ketkä tahansa sen alueella vakinaisesti asuvat lähettäjät jättävät postiin tai postituttavat vieraassa maassa hyötyäkseen siellä sovellettavista alemmista maksuista. Sama koskee tällaisia suurina määrinä postitettavia lähetyksiä, suoritetaanpa tällaiset postitukset sitten alemmista maksuista hyötymistarkoituksessa tai ei.

2. Pykälä 1 soveltuu erotuksetta joko lähettäjän asumassa maassa valmistettuihin tai rajan yli kuljetettuihin tai vieraassa maassa valmistettuihin lähetyksiin.

3. Asianomaisella postilaitoksella on oikeus joko palauttaa lähetykset lähtömaahan tai periä niistä kotimaan maksut. Jos lähettäjä kieltäytyy maksamasta näitä maksuja, voi postilaitos käsitellä lähetyksiä kotimaan lainsäädännön mukaisesti.

4. Mikään jäsenmaa ei ole velvollinen hyväksymään, kuljettamaan eikä jakamaan vastaanottajille kirjelähetyksiä, joita ketkä tahansa lähettäjät ovat postittaneet tai postituttaneet suurina määrinä muussa kuin siinä maassa, missä niiden kotipaikka on. Asianomaisilla postilaitoksilla on oikeus palauttaa tällaiset lähetykset lähtömaahan tai antaa ne lähettäjille maksamatta takaisin suoritettua maksua."

Päätemaksut

7 Päätemaksut ovat postilaitoksen toiselta postilaitokselta ulkomaanpostin jakelusta perimiä maksuja. Näitä maksuja koskevat säännöt vahvistettiin ensimmäisen kerran vuonna 1969 allekirjoitetussa Maailman postiliiton yleissopimuksessa. Nämä säännöt eivät kuitenkaan riittäneet kattamaan tällaisten lähetysten vastaanottajamaan postilaitoksen kuluja erityisesti siitä syystä, että korkeampien päätemaksujen periminen ei ollut mahdollista ilman kehitysmaiden suostumusta.

8 Vuonna 1987 Bernissä (Sveitsi) pidetyssä Euroopan posti- ja telehallintojen yleiskokouksessa (Conférence européenne des administrations des Postes et Télécommunications eli CEPT) tiettyjen Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden sekä kolmansien maiden kansalliset postilaitokset tekivät sopimuksen päätemaksujen uudesta laskentatavasta.

9 Kuusitoista postilaitosta, joihin lukeutuivat kaikki Euroopan unionin jäsenvaltioiden postilaitokset Espanjaa lukuun ottamatta sekä Norjan ja Islannin postilaitokset, tekivät 13.12.1995 ns. Reims I -sopimuksen. Tässä sopimuksessa sovittiin päätemaksujen asteittaisesta korottamisesta kuuden vuoden aikana. Vuonna 2001 näiden maksujen pitäisi vastata 80:tä prosenttia kotimaan postimaksuista. Espanjan postilaitoksen liittymistä koskevan purkautumislausekkeen mukaan tämän sopimuksen voimassaolo päättyi 30.9.1997.

10 Kymmenen valtion eli Tanskan, Saksan, Suomen, Ranskan, Kreikan, Islannin, Italian, Norjan, Itävallan ja Espanjan postilaitokset allekirjoittivat 9.7.1997 ns. Reims II -sopimuksen, joka tuli voimaan 1.10.1997. Tämän sopimuksen mukainen siirtymäaika on lyhyempi. Siirtymäajan päätyttyä yleissopimuksen 25 artiklaa ei enää sovelleta sopimuspuolten välillä.

Edelleenpostitus

11 Asiakirja-aineistosta ilmenee, että edelleenpostituspalveluissa erotetaan tavallisesti perinteinen edelleenpostitus ja sähköinen edelleenpostitus, jota kutsutaan myös ei-fyysiseksi edelleenpostitukseksi.

12 Perinteinen edelleenpostitus kattaa seuraavat tapaukset:

— ns. ABA-edelleenpostitus, jossa kirjeet ovat peräisin valtiosta A, mutta ne postitetaan valtiossa B, jotta ne jaettaisiin valtiossa A

— ns. ABB-edelleenpostitus, jossa kirjeet ovat peräisin valtiosta A, mutta ne postitetaan valtiossa B, jotta ne jaettaisiin tässä valtiossa

— ns. ABC-edelleenpostitus, jossa kirjeet ovat peräisin valtiosta A, mutta ne postitetaan valtiossa B, jotta ne jaettaisiin valtiossa C.

13 Sähköisessä edelleenpostituksessa kirjeiden sisältö välitetään sähköisesti valtiosta A valtioon B, jossa tiedot tulostetaan, jotta ne jaettaisiin valtioissa A, B tai C.

Asia C-148/97

Pääasian oikeudenkäynti

14 Citibank-konsernin Euroopan luottokorttitoimintaa johtaa Citibank NA:n European Headquarters Brysselissä. Citibank-konsernilla on eri jäsenvaltioissa tytäryhtiöitä tai sivuliikkeitä, jotka toimivat pankkipalvelujen markkinoilla, kuten Saksassa Citibank Privatkunden AG ja Diners Club Deutschland GmbH. Myös CKG, joka toimii Frankfurt am Mainissa, kuuluu Citibank-konsernin yrityksiin. CKG on palveluyritys, joka huolehtii tiliotteiden, vahvistusten, tilitysten sekä laskujen tai veloitusilmoitusten laatimisesta ja lähettämisestä asiakkaille, joilla on Visa-kortti tai muu luottokortti.

15 Citibank-konserni päätti vuonna 1993 perustaa Arnhemiin (Alankomaat) Citicorp European Service Center BV -nimisen yrityksen (jäljempänä CESC), jolle keskitettiin standardoitujen tiliotteiden ja muiden pankkitositteiden laatiminen ja lähettäminen.

16 Tietojenkäsittely suoritettiin 30.6.1995 asti CKG:n laskentakeskuksessa Frankfurt am Mainissa. Niitä asiakkaita, jotka olivat Visa-kortin haltijoita, koskevat tiedot siirrettiin ensin sähköisesti CESC:lle, jotta tämä laatisi tiliotteet tai vah-

vistukset, tilitykset sekä laskut tai veloitusilmoitukset. Tämän jälkeen CESC tulosti ne standardoidussa muodossa, ja tulosteet pantiin kirjekuoreen lähettämistä varten ja frankeerattiin. Lähetykset jätettiin lopuksi Arnhemin PTT Post BV:n (Alankomaiden posti, jäljempänä PTT Post) kuljetettaviksi. Tämä toimitti lähetykset Deutsche Postille, jotta se jakaisi ne vastaanottajille Saksassa.

17 CKG:n lisäksi myös muita Citibank-konsernin yrityksiä ja sivuliikeverkostoja Ranskassa, Belgiassa, Espanjassa, Portugalissa ja Kreikassa on sähköisessä yhteydessä CESC:n vastaanotto-, käsittely-, tietojentulostus- ja postituskeskukseen. Se työllistää nykyisin 22 henkilöä, jotka huolehtivat Euroopan unionin jäsenvaltioissa asuville vastaanottajille lähetettävistä kirjelähetyksistä.

18 Asiakirja-aineistosta ilmenee, että 1.7.1995 alkaen tietoja ei enää käsitellä eri valtioissa toimivissa Citibank-konsernin yrityksissä, vaan siitä huolehtivat keskitetysti koko maailman osalta Citibank-konsernin tietojenkäsittelykeskuksen tietokoneet Sioux Fallsissa (Etelä-Dakota, Yhdysvallat). Sopimuksen tehneet yritykset esittävät ensin luottokorttitositteet CKG:lle, joka syöttää tietokoneeseen lähettäjäyrityksen tiedot, kortilla käytetyn summan ja asiakastiedot. Nämä tiedot välitetään tämän jälkeen satelliitin avulla Sioux Fallsin tietojenkäsittelykeskukseen. Viimeksi mainittu käsittelee vielä nämä tiedot siten, että asiakkaan tilille merkitään hyvitykset ja vastaavat veloitukset. Näin saadut tiedot lähetetään lopuksi satelliitin avulla CESC:lle, joka tulostaa ne ja lähettää ne edelleen.

19 PTT Post perii Alankomaissa Saksassa asuville vastaanottajille toimitettavista kirjelähetyksistä tavanomaisen ulkomaan postimaksun eli noin 0,55 Saksan

markkaa (DEM). Se maksaa Deutsche Postille päätemaksut, jotka olivat pääasioiden tosiseikkojen tapahtuma-aikaan 0,37—0,40 DEM kirjeeltä.

20 Deutsche Post peri yleissopimuksen 25 artiklan 3 kohdan ja Postgesetzin (postipalveluista annettu laki) 9 §:n nojalla kustakin Saksassa jaetusta CKG:n kirjeestä kotimaan postimaksun määrän eli 1 DEM kirjeeltä. Ajalta 24.2.—9.7.1995 Deutsche Post vaati 3 668 916 DEM:n suuruista maksua kirjelähetyksistä, joissa lähettäjänä oli mainittu "Citicorp European Service Center, P.O. Box 5411, 6802 EK Arnhem, The Netherlands" tai "Citicorp European Service Center BV, P.O. Box 5200, 7570 GE Oldenzaal, The Netherlands" ja jotka olivat saapuneet siihen postikonttoriin, joka oli toimivaltainen vastaanottamaan Alankomaista peräisin olevia lähetyksiä.

21 Koska CKG kieltäytyi maksamasta vaadittua summaa, asia saatettiin Landgericht Frankfurt am Mainin käsiteltäväksi. Tämä tuomioistuin hylkäsi 8.5.1996 antamallaan tuomiolla Deutsche Postin vaatimuksen sillä perusteella, että tämä ei voinut johtaa yleissopimuksen 25 artiklan 3 kohdasta sopimusperusteista oikeutta, koska kyseisen määräyksen nojalla voidaan vaatia ainoastaan julkisoikeuden alaan kuuluvana arvioitavaan käyttösuhteeseen perustuvia lisämaksuja. Lisäksi se katsoi, että kirjeiden tulostaminen Alankomaissa ei merkinnyt yleissopimuksen 25 artiklassa tarkoitettua lähetyksen "valmistamista". Sen mukaan yhteisön sisämarkkinoilla se, että kirjeiden tulostaminen ja kuoreen laittaminen on siirretty ulkomailla tapahtuvaksi, ei ole ratkaisevaa.

Ennakkoratkaisukysymykset

22 Deutsche Post valitti 20.6.1996 kyseisestä tuomiosta Oberlandesgericht Frankfurt am Mainiin, joka päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko EY:n perustamissopimuksen 90 artiklaa tulkittava niin, että siltä osin kuin 14.12.1989 tehtyjen Maailman postiliiton yleissopimusten ratifiointia koskevassa kansallisessa laissa annetaan jäsenvaltion A postilaitokselle oikeus vaatia kotimaan postimaksut jäsenvaltiossa B postitettujen kirjelähetysten jakelusta tai oikeus kieltäytyä jakamasta kirjelähetyksiä, jos kotimaan postimaksuja ei ole maksettu, kun jäsenvaltiossa A sijaitseva yritys laatii kirjeiden sisällön ja toimittaa sen sähköisenä tiedonsiirtona jäsenvaltiossa B sijaitsevalle yritykselle, jotta tämä tulostaa kirjeet, valmistaa ne lähetettäviksi ja jättää ne paikalliseen postilaitokseen postitettaviksi, kyseinen laki merkitsee valtion toimenpidettä, jolla toteutetaan EY:n perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdan vastaisesti EY:n perustamissopimuksen 86 artiklan määräysten kanssa ristiriitainen toimenpide, jota EY:n perustamissopimuksen 90 artiklan 2 kohdan mukainen poikkeus ei koske?

2) Onko EY:n perustamissopimuksen 30 artiklaa ja sitä seuraavia artikloja ja 59 artiklaa ja sitä seuraavia artikloja tulkittava niin, että jäsenvaltion A postilaitoksen oikeus vaatia kotimaan postimaksuja jäsenvaltiossa B postitetun kirjelähetyksen jakelusta tai oikeus kieltäytyä jakamasta kirjelähetyksiä, jos kotimaan postimaksuja ei ole maksettu, on vastoin tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatetta, kun jäsenvaltiossa A sijaitseva yritys laatii kirjeiden sisällön ja toimittaa sen sähköisenä tiedonsiirtona jäsenvaltiossa B sijaitsevalle yritykselle, jotta tämä tulostaa kirjeet, valmistaa ne lähetettäviksi ja jättää ne paikalliseen postilaitokseen postitettaviksi?

3) Jos edellä oleviin ennakkoratkaisukysymyksiin vastattaessa katsotaan, että yhteisön oikeutta on rikottu jo pelkästään sillä perusteella, että jäsenvaltion A postilaitos perii jäsenvaltiossa B maksettujen postimaksujen lisäksi tai Maailman postiliiton yleissopimuksen ja/tai CEPT-sopimuksen mukaisesti perittyjen päätemaksujen lisäksi kotimaan postimaksuja tai voi painostaa niiden maksamiseen kieltäytymällä postin jakelusta:

   Onko EY:n perustamissopimuksen 5 artiklan toista kohtaa tulkittava niin, että 14.12.1989 tehtyjen Maailman postiliiton yleissopimusten ratifiointia koskevaa jäsenvaltion A lakia ei voida soveltaa lainkaan tai että sitä ei voida soveltaa vain siltä osin kuin jäsenvaltiossa B maksettujen postimaksujen lisäksi ja/tai Maailman postiliiton yleissopimuksen tai CEPT-sopimuksen mukaisesti perittyjen päätemaksujen lisäksi voidaan vaatia kotimaan postimaksujen maksamista tai voidaan painostaa niiden maksamiseen kieltäytymällä postin jakelusta?

4) Muuttuuko ennakkoratkaisukysymyksiin 1—3 annettava vastaus sen vuoksi, että jäsenvaltioon B sijoittautunut yritys, joka vastaa kirjeiden tulostamisesta, lähetettäväksi valmistamisesta ja niiden jättämisestä paikalliseen postilaitokseen, on konsernisuhteessa jäsenvaltiossa A sijaitsevaan, lähetyksen sisällön määrittävän yrityksen kanssa?

5) Riippuuko ennakkoratkaisukysymyksiin 1—3 annettava vastaus siitä, toimiiko jäsenvaltioon B sijoittautunut yritys, joka vastaa kirjeiden tulostamisesta, lähetettäväksi valmistamisesta ja niiden jättämisestä paikalliseen postilaitokseen, vain jäsenvaltiossa A sijaitsevassa, lähetyksen sisällön määrittävän yrityksen lukuun vai lisäksi useampien muiden samankaltaisten toimeksiantajien lukuun?"

Asia C-147/97

Pääasian oikeudenkäynti

23 GZS, jonka osakkaat ovat Eurocard-luottokortteja myöntäviä luottolaitoksia, on Eurocard-luottokorteilla tehdyistä kaupoista kertyneellä liikevaihdolla mitattuna Saksan merkittävin tämän alan yritys. GZS laatii tietojenkäsittelyn avulla kyseisen kortin haltijoille ja luottokorttijärjestelmään liittyneille yrityksille kuukausittaiset tiliotteet, jotka lähetetään postitse.

24 Aluksi GZS huolehti tiliotteiden tulostamisesta ja kuoreen panemisesta sekä kirjeiden jättämisestä Deutsche Postille niiden jakelua varten. Kesästä 1995 lähtien GZS on siirtänyt sähköisesti tarvittavat tiedot tanskalaiselle sopimuskumppanilleen tiliotteiden laatimista varten. Tiliotteet laaditaan, tulostetaan ja pannaan kuoreen Tanskassa ja jätetään tämän jälkeen Tanskan postille. Tanskan posti toimittaa ne Deutsche Postille, jotta ne kuljetettaisiin edelleen Saksassa ja jaettaisiin tämän jäsenvaltion alueella asuville vastaanottajille. Tanskan postilaitos perii näille vastaanottajille lähetetyistä kirjelähetyksistä Tanskassa sovellettavan ulkomaan postimaksun, joka on Saksassa voimassa olevaa kotimaan postimaksua alempi. Se maksaa Deutsche Postille päätemaksut, jotka olivat pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan 0,36 DEM kirjeeltä.

25 Deutsche Post vaati yleissopimuksen 25 artiklan 3 kohdan ja Postgesetzin 9 §:n nojalla GZS:ltä 623 984 DEM:n suuruisen summan maksamista. GZS:n kieltäydyttyä suorittamasta kyseistä summaa asia saatettiin käsiteltäväksi Landgericht Frankfurt am Mainiin, joka hylkäsi vaatimuksen samoilla perusteilla kuin tämän tuomion 21 kohdassa on esitetty.

Ennakkoratkaisukysymykset

26 Deutsche Post haki 8.9.1996 kyseiseen tuomioon muutosta Oberlandesgericht Frankfurt am Mainissa, joka päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle kolme ennakkoratkaisukysymystä, joiden sanamuoto on identtinen asiassa C-148/97 esitettyjen kolmen ensimmäisen kysymyksen kanssa.

27 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti päätti 8.7.1997 antamallaan määräyksellä yhdistää asiat kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

28 Aluksi on todettava, että yleissopimuksen 25 artiklan 1 kohdassa erotetaan kaksi tapausta, joissa sopimusvaltioiden postilaitoksilla ei ole velvollisuutta kuljettaa eikä jakaa vastaanottajille kirjelähetyksiä, joita ketkä tahansa sen alueella vakinaisesti asuvat lähettäjät jättävät postiin tai postituttavat toisessa sopimusvaltiossa. Kyseisen 25 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetussa tapauksessa on kyse kirjeistä, jotka on postitettu toisessa sopimusvaltiossa tarkoituksena hyötyä siellä sovellettavista alemmista maksuista. Tämän 25 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä on kyse suurina määrinä postitettavista lähetyksistä, suoritetaanpa tällaiset postitukset sitten alemmista maksuista hyötymistarkoituksessa tai ei.

29 Yleissopimuksen 25 artiklan 2 kohdan mukaan tämän artiklan 1 kohtaa sovelletaan erotuksetta sekä siinä sopimusvaltiossa, jossa lähettäjä asuu, valmistettuihin ja tämän jälkeen toiseen sopimusvaltioon kuljetettuihin lähetyksiin että viimeksi mainitussa valtiossa valmistettuihin lähetyksiin.

30 Yleissopimuksen 25 artiklan 3 kohdan mukaan postilaitoksilla on oikeus tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa joko palauttaa lähetykset lähtömaahan tai periä niistä kotimaan maksut.

31 Asian C-148/97 asiakirja-aineistosta ilmenee, että CESC tulostaa ja lähettää Alankomaista Euroopan unionin jäsenvaltioissa asuville vastaanottajille vuosittain noin 42 miljoonaa postilähetystä, jotka laaditaan CKG:n käsittelemien tietojen perusteella ja siirretään sähköisessä muodossa. Asian C-147/97 asiakirja-aineiston mukaan GZS toimittaa samalla tavoin tanskalaiselle sopimuskumppanilleen noin 7 miljoonan luottokortinhaltijan tiedot lähetettäviksi Tanskan postin välityksellä.

32 Asiakirja-aineistoista ja ennakkoratkaisupyynnöistä ilmenee niin ikään, että kansallisessa lainsäädännössä Deutsche Postille annetaan yleissopimuksen 25 artiklan 3 kohdan mukainen oikeus periä kotimaan postimaksu kustakin CKG:n ja GZS:n lähettämästä kirjeestä, jonka se jakaa Saksassa.

33 Tästä seuraa, että esitettyihin kysymyksiin vastattaessa ei ole tarpeen ottaa huomioon sitä erityistä seikkaa, että esillä olevassa tapauksessa lähetysten sisältö on toimitettu sähköisenä tiedonsiirtona (sähköinen edelleenpostitus).

34 Näin ollen ennakkoratkaisukysymykset koskevat yleissopimuksen 25 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä ja 2 kohdassa tarkoitettua tapausta eli suurina määrinä muiden jäsenvaltioiden postilaitoksiin jätettyjä lähetyksiä, jotka on valmistettu tai valmistettu lähetettäväksi viimeksi mainituissa valtioissa. Jotta annettavasta vastauksesta olisi hyötyä pääasioissa kyseessä olevia oikeusriitoja ratkaistaessa, ei näin ollen ole tarpeen tutkia, jättävätkö CKG ja GZS postilähetyksensä muiden jäsenvaltioiden postilaitoksiin hyötyäkseen niiden soveltamista alemmista maksuista.

35 Kansallisen tuomioistuimen pyytämästä perustamissopimuksen 30 artiklan tulkinnasta riittää, kun todetaan, että tätä määräystä ei sovelleta pääasioissa kyseessä oleviin oikeusriitoihin. Kansainvälisiä kirjelähetyksiä on tutkittava yleispalveluihin kuuluvana ulkomaanpostipalveluna, johon kuuluu vastaanottajan sopimusvaltion postilaitoksen velvollisuus kuljettaa perille ja jakaa kyseiset lähetykset.

36 Edellä esitetty huomioon ottaen ensimmäiset kolme kysymystä on käsitettävä niin, että kansallinen tuomioistuin kysyy lähinnä, onko se, että Deutsche Postin kaltainen laitos käyttää yleissopimuksen 25 artiklan 3 kohdan mukaista oikeutta periä kotimaan postimaksut muun kuin sen oman jäsenvaltion postilaitokseen suurina määrinä jätetyistä lähetyksistä tämän artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä ja 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa, perustamissopimuksen 90 artiklan vastaista, kun sitä luetaan yhdessä perustamissopimuksen 86 ja 59 artiklan kanssa.

37 Tällä tavoin uudelleen muotoiltuun kysymykseen vastattaessa on todettava ensinnäkin, että Deutsche Postin kaltaista laitosta, jolle on annettu postin keräämiseen, kuljetukseen ja jakeluun yksinoikeus, on pidettävä yrityksenä, jolle kyseinen jäsenvaltio on myöntänyt perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja yksinoikeuksia (asia C-320/91, Corbeau, tuomio 19.5.1993, Kok. 1993, s. I-2533, 8 kohta).

38 Lisäksi on huomattava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yrityksellä, jolla on lakisääteinen monopoliasema yhteismarkkinoiden merkittävällä osalla, voidaan katsoa olevan perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitettu määräävä markkina-asema (ks. asia C-179/90, Merci convenzionali porto de Genova, tuomio 10.12.1991, Kok. 1991, s. I-5889, 14 kohta; asia C-18/88, GB-Inno-BM, tuomio 13.12.1991, Kok. 1991, s. I-5941, 17 kohta ja em. asia Corbeau, tuomion 9 kohta).

39 Yhteisöjen tuomioistuin on täsmentänyt, että vaikka se, että jäsenvaltio on luonut määräävän markkina-aseman myöntämällä yksinoikeuksia, ei sellaisenaan ole ristiriidassa perustamissopimuksen 86 artiklan kanssa, perustamissopimuksessa jäsenvaltioille asetetaan kuitenkin velvollisuus olla toteuttamatta tai pitämättä voimassa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat estää tämän määräyksen tehokkaan vaikutuksen (ks. asia C-260/89, ERT, tuomio 18.6.1991, Kok. 1991, s. I-2925, 35 kohta ja em. asia Corbeau, tuomion 11 kohta).

40 Perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdassa määrätään, että jäsenvaltiot eivät toteuta eivätkä pidä voimassa mitään toimenpidettä, joka koskee yrityksiä, joille jäsenvaltiot myöntävät erityisoikeuksia tai yksinoikeuksia, ja joka on ristiriidassa etenkin perustamissopimuksen kilpailusääntöjen kanssa (ks. em. asia Corbeau, tuomion 12 kohta).

41 Tätä määräystä on tarkasteltava yhdessä saman artiklan 2 kohdan kanssa, jossa määrätään, että yrityksiin, jotka tuottavat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, sovelletaan perustamissopimuksen määräyksiä siltä osin kuin ne eivät oikeudellisesti tai tosiasiallisesti estä yrityksiä hoitamasta niille uskottuja erityistehtäviä.

42 Vielä on todettava, että yleissopimuksessa lähdetään ajatuksesta, jonka mukaan kirjelähetykset muodostavat markkinat, joilla Maailman postiliittoon kuuluvien eri sopimusvaltioiden postilaitokset eivät kilpaile keskenään.

43 Tätä taustaa varten yleissopimuksen tarkoituksena on vahvistaa säännöt, joilla varmistetaan sopimusvaltioiden postilaitoksiin jätetyn ulkomaanpostin kuljetus ja jakelu toisen sopimusvaltion alueella asuville vastaanottajille. Yhtenä yleissopimuksen perusperiaatteena on sen 1 artiklassa kunkin sopimusvaltion posti-hallinnolle asetettu velvollisuus kuljettaa ja jakaa ulkomaanposti alueellaan asuville vastaanottajille niitä nopeimpia teitä, joita se käyttää omia kirjelähetyksiään varten. Maailman postiliiton yleissopimuksen hyväksyneet valtiot muodostavat tältä osin yhden postialueen, jolla on periaatteessa turvattu vastavuoroisesti ulkomaanpostin kauttakulun vapaus.

44 Yleissopimukseen perustuvien velvoitteiden noudattaminen merkitsee siten sellaisenaan jäsenvaltioiden postilaitosten kannalta perustamissopimuksen 90 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua yleiseen taloudelliseen tarkoitukseen liittyvää palvelua.

45 Nyt esillä olevassa tapauksessa tämän palvelun hoitaminen kuuluu Saksan lainsäädännön mukaan Deutsche Postille.

46 Kuten tämän tuomion 5 kohdassa on tuotu esiin, alun perin postilaitokset jakoivat ulkomaanpostin perimättä tästä tehtävästään korvausta. Kun kuitenkin ilmeni, että usein kahden sopimusvaltion välisen postiliikenteen määrä ei ollut tasapainossa, jolloin eri sopimusvaltioiden postilaitosten oli käsiteltävä hyvin vaihtelevia määriä ulkomaanpostia, tätä varten annettiin erityismääräyksiä, kuten yleissopimuksen 25 artikla.

47 Yleissopimuksen 25 artiklan 3 kohdan mukaan sopimusvaltioiden postilaitoksilla on oikeus tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa periä lähetyksistä kotimaan maksut.

48 Se, että Deutsche Postin kaltaiselle laitokselle on tällaisissa tapauksissa annettu oikeus käsitellä ulkomaisia lähetyksiä kotimaanpostina, johtaa tilanteeseen, jossa se saattaa käyttää postipalvelujen käyttäjien vahingoksi väärin määräävää markkina-asemaansa, joka perustuu sille myönnettyyn yksinoikeuteen kuljettaa ja jakaa nämä lähetykset vastaanottajille.

49 Näin ollen on siten tutkittava, missä määrin tällaisen oikeuden käyttäminen on tarpeen, jotta tällainen laitos voisi täyttää yleissopimukseen perustuvien velvoitteidensa mukaisen yleishyödyllisen tehtävänsä ja tehdä sen hyväksyttävin taloudellisin edellytyksin.

50 Tältä osin on todettava, että Deutsche Postin kaltaisen laitoksen velvollisuus kuljettaa ja jakaa Saksassa asuville vastaanottajille tämän jäsenvaltion alueella kotipaikan omaavien lähettäjien suurina määrinä muiden jäsenvaltioiden postilaitoksiin jättämiä lähetyksiä ilman, että sillä on oikeutta saada rahallista korvausta kaikista tästä velvollisuudesta aiheutuvista kuluista, on omiaan vaarantamaan tämän yleishyödyllisen tehtävän hoitamisen taloudellisesti tasapainoisin edellytyksin.

51 Jäsenvaltion postilaitos ei voi samanaikaisesti vastata kustannuksista, jotka aiheutuvat yleissopimuksen määräysten mukaisen, ulkomaanpostin kuljetusta ja jakelua koskevan yleiseen taloudelliseen tarkoitukseen liittyvän palvelun hoitamisesta, ja tulonmenetyksestä, joka johtuu siitä, että suurina määrinä postitettavia lähetyksiä ei enää jätetä sen jäsenvaltion alueen postilaitokseen, jossa vastaanottajat asuvat, vaan muiden jäsenvaltioiden postilaitoksiin.

52 Tällaisessa tapauksessa ulkomaanpostin käsittelemistä kotimaanpostina ja siten kotimaan postimaksujen perimistä on pidettävä perusteltuina toimenpiteinä Deutsche Postin täyttäessä yleissopimuksessa sille uskottua yleishyödyllistä tehtävää taloudellisesti tasapainoisin edellytyksin.

53 Asia olisi toisin, jos yhteisön sisäisen saapuvan ulkomaanpostin päätemaksut olisi vahvistettu asianomaisten postilaitosten välisillä sopimuksilla tällaisen postin todellisten käsittely- ja jakelukustannusten mukaisesti, siten kuin asiasta on säädetty yhteisön postipalvelujen sisämarkkinoiden kehittämistä ja palvelun laadun parantamista koskevista yhteisistä säännöistä 15 päivänä joulukuuta 1997 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/67/EY (EYVL 1998, L 15, s. 14) 13 artiklassa.

54 Tilanteessa, jossa asianomaisten jäsenvaltioiden postilaitosten välillä ei ole sopimusta päätemaksujen vahvistamisesta saapuvan ulkomaanpostin todellisten käsittely- ja jakelukustannusten mukaisesti, on siten perustamissopimuksen 90 artiklan 2 kohdan nojalla perusteltua, että jäsenvaltion lainsäädännössä sen postilaitokselle annetaan oikeus periä lähetyksistä kotimaan maksut, jos tässä valtiossa kotipaikan omaavat lähettäjät jättävät toisen jäsenvaltion postiin tai postituttavat sen kautta lähetyksiä suurina määrinä, jotta ne lähetettäisiin ensiksi mainittuun jäsenvaltioon.

55 Tästä seuraa, että vaikka oletettaisiinkin, että yleissopimuksen 25 artiklan 3 kohdan voitaisiin katsoa merkitsevän palvelujen vapaan liikkuvuuden estettä, kun otetaan huomioon sen vaikutukset Deutsche Postin kaltaisen laitoksen sitä soveltaessa, perustamissopimuksen 90 artikla ei olisi esteenä myöskään tällaisen määräyksen voimassaololle.

56 Jos sitä vastoin muiden jäsenvaltioiden postilaitokset korvaavat osan kuljetus- ja jakelukustannuksista maksamalla päätemaksuja, se, että Deutsche Postin kaltainen laitos noudattaa yleissopimukseen perustuvia velvoitteitaan, ei edellytä, että kyseisiin postilaitoksiin suurina määrinä jätetyistä lähetyksistä peritään täydet kotimaan postimaksut.

57 Tältä osin on huomattava, että Deutsche Postin kaltaisella laitoksella, jolla on lakisääteinen monopoliasema yhteismarkkinoiden merkittävällä osalla, voidaan katsoa olevan perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitettu määräävä markkina-asema.

58 Näin ollen perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitettuna määräävän markkina-aseman väärinkäyttönä voidaan pitää sitä, että tällainen laitos käyttää oikeuttaan periä kotimaan postimaksut täysimääräisinä ottamatta huomioon sitä, millä tavoin suurina määrinä muun kuin sen jäsenvaltion postilaitoksessa, jossa sekä lähetysten lähettäjillä että vastaanottajilla on kotipaikka, postitettujen lähetysten kuljetus- ja jakelukustannuksia tasaavat näiden postilaitosten maksamat päätemaksut.

59 Jotta Deutsche Postin kaltainen laitos ei käyttäisi yleissopimuksen 25 artiklan 3 kohdan mukaista oikeuttaan palauttaa lähetykset lähtömaahan, niiden lähettäjillä ei ole muuta mahdollisuutta kuin maksaa kotimaan postimaksut täysimääräisinä.

60 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut tilanteessa, jossa perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitetussa määräävässä markkina-asemassa ollut yritys kieltäytyi myymästä tavaraa, tällainen käyttäytyminen olisi vastoin EY:n perustamissopimuksen 3 artiklan g alakohdassa (josta on muutettuna tullut EY 3 artiklan g alakohta) esitettyä tavoitetta, joka on täsmennetty 86 artiklassa ja erityisesti sen b ja c alakohdassa (asia 27/76, United Brands v. komissio, tuomio 14.2.1978, Kok. 1978, s. 207, 183 kohta).

61 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että tilanteessa, jossa asianomaisten jäsenvaltioiden postilaitosten välillä ei ole sopimusta saapuvan ulkomaanpostin todellisten käsittely- ja jakelukustannusten mukaisesti suoritettavista päätemaksuista, se, että Deutsche Postin kaltainen laitos käyttää yleissopimuksen, sellaisena kuin se on hyväksytty 14.12.1989, 25 artiklan 3 kohdan mukaista oikeutta periä kotimaan postimaksut muun kuin sen oman jäsenvaltion postilaitokseen suurina määrinä jätetyistä lähetyksistä tämän artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä ja 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa, ei ole perustamissopimuksen 90 artiklan vastaista, kun sitä luetaan yhdessä perustamissopimuksen 86 ja 59 artiklan kanssa. Sitä vastoin tämän oikeuden käyttäminen on perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdan vastaista, kun sitä luetaan yhdessä 86 artiklan kanssa, jos se merkitsee sitä, että tällainen laitos voi periä omassa jäsenvaltiossaan sovellettavat kotimaan postimaksut täysimääräisinä vähentämättä kyseisten postilaitosten edellä mainituista lähetyksistä maksamia päätemaksuja.

62 Ensimmäisiin kolmeen kysymykseen annettu vastaus huomioon ottaen muihin ennakkoratkaisukysymyksiin ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

63 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Tanskan, Kreikan, Ranskan, Italian, Alankomaiden, Itävallan ja Suomen hallituksille ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Oberlandesgericht Frankfurt am Mainin 25.3.1997 tekemillään päätöksillä esittämät kysymykset seuraavasti:

Tilanteessa, jossa asianomaisten jäsenvaltioiden postilaitosten välillä ei ole sopimusta saapuvan ulkomaanpostin todellisten käsittely- ja jakelukustannusten mukaisesti suoritettavista päätemaksuista, se, että Deutsche Post AG:n kaltainen laitos käyttää Maailman postiliiton yleissopimuksen, sellaisena kuin se on hyväksytty 14.12.1989, 25 artiklan 3 kohdan mukaista oikeutta periä kotimaan postimaksut muun kuin sen oman jäsenvaltion postilaitokseen suurina määrinä jätetyistä lähetyksistä tämän artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä ja 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa, ei ole EY:n perustamissopimuksen 90 artiklan (josta on tullut EY 86 artikla) vastaista, kun sitä luetaan yhdessä EY:n perus-

tamissopimuksen 86 artiklan (josta on tullut EY 82 artikla) ja EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 49 artikla) kanssa. Sitä vastoin tämän oikeuden käyttäminen on perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdan vastaista, kun sitä luetaan yhdessä 86 artiklan kanssa, jos se merkitsee sitä, että tällainen laitos voi periä omassa jäsenvaltiossaan sovellettavat kotimaan postimaksut täysimääräisinä vähentämättä kyseisten postilaitosten edellä mainituista lähetyksistä maksamia päätemaksuja.

Rodríguez Iglesias		Moitinho de Almeida
Sevón	Schintgen	Kapteyn
Gulmann	Puissochet	Hirsch
Jann	Ragnemalm	Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 10 päivänä helmikuuta 2000.

R. Grass — kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias — presidentti